

„Edinost“

z kaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto . . . . . 34 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četrt leta . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 3 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne odziva.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 uvč.); sven Trsta pa po 8 stotink (4 uvč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnštvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnštvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3. II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lagnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Fiat applicatio!

I.

Evo nas — tu smo! Odzivljemo se pozivu.

Namestnik deželnega predsednika na Kranjskem, gosp. barona Heina, gospod grof Schaffgotsch, je porabil priliko instalacije župana Hribarja, da se je oglašil s pozivom do tega poslednjega, naj bo objektivni tudi do nemške manjšine v Ljubljani!

Dopisnik v »Information« je menil, da je bil ta apel nepotreben in skoro žaljiv vspricho dejstva, da je morda ni v vsej Avstriji narodne manjšine, s katero bi večina, zlasti pa komunalni odločilni činitelji postopali tako obzirno, kakor postopajo ravno z nemško manjšino v Ljubljani.

No, mi se nočemo baviti tu z vprašanjem, da-li in v koliko ljubljansko nemštvo res zasluže ime nemštva? Nočemo preiskovati, od kod prihaja to »nemštvo«, kje mu je izvor, kaka mu je provenijenca? Pustiti hočemo na strani možnost, da po takem preiskovanju ali zasledovanju pridemo do uverjenja, da resničnega nemštva v Ljubljani niti ni in da je vsa tišta nemška stranka, ki toli prepotentno nastopa in o kateri imajo gospodje na Dunaju velikansko menenje in pred katero imajo tudi velikanski respekt — kakor kažejo nešteti dogodki in vladni odloki — rastlina, ki ne dobiva življenjske sokov iz tal resničnih etnografskih razmer, ampak je vzgojena in vzdrževana z umetnimi sredstvi v — rastlinjaku germanizatoričnega zitema avstrijskega! Velik je ta respekt pred ljubljanskimi nemškutarskimi veličinami v obliki — ničel, ki pa imajo vendar moč in veljavo, ker stoji pred njimi debela enojka avstrijskega germanizatoričnega zistema! Tako imamo pred seboj pravi circulus vitiosus.

Vlada sama neguje in vzdržuje umetno, se svojim aparatom, tisto ljubljansko »nemštvo«, zistem s-m ohranja fikcijo nekega nemštva na Kranjskem; a ko se oglašajo Slovenci z najnaravnejšo zahtevo, da bi bili gospodarji v pokrajini, ki je njihova last, pa se ista vlada izgovarja hinavski: jaz nisem kriva; Nemci na Kranjskem so činitelj, katerega treba poštovati! In res ga poštava tako in ima pred fikcijo, katero vzdržuje le ona sama, takov respekt, da raje krati pravice skoro izključnemu slovenskemu prebivalstvu, nego da bi užalila to kranjsko namišljeno nemštvo! Tako postavlja zistem

na glavo, kar bi moralo stati na nogah — kakor vse, kar je ustvarila božja narava...

Do takega uverjenja in do take sodbe bi utegnili priti, ako bi zasledovali izvor, provenijenco ljubljanskega nemštva.

Ali pustimo to in suponirajmo, da je nemštvo v Ljubljani res nekaj naravnega, da je res nekaj, kar obstoji, ker je zrastle iz narave, ter da ima po takem pravdo do obstanka, pravdo, da se je primerno poštevati! A če smo rekli A, moramo reči tudi B in priznati, da je bil gori omenjeni poziv grofa Schaffgotscha utemeljen v narodnostnih razmerah mesta Ljubljanskega!

Dejmo torej — da si ne pripoznavamo — in izvajamo svoje zaključke. Odzivimo se pozivu v »Information«, zahtevajočemu: Slovenci naj izkoriščajo dogodek v Ljubljani povodom inštalacije župana Hribarja! Evo nas — mi sledimo temu pozivu že na tem mestu in zaključimo hočemo vladati: V Ljubljani si sama statuirala eksempl — ravnaj se po njem! Fiat applicatio! Ob enem hočemo dokazati kako in koliko je zistem grešil na blaginji, na medsebojnih odnošjih in na — patrijotičnem čustvovanju (in v takih krajih, kjer krvavo treba bogatega železnega fonda na takem čustvovahu), ker je drugod trdovratno preziral nauk, katerega stoliko vnemo propoveduje — v Ljubljani!

V TRSTU, 10. avgusta 1901.

Prva jugoslovanska tovarna za kavine surogate, figovo in sladno kavo v Ljubljani. To važno narodno podjetje gospoda Ivana Jebračina, trgovca, tovarnarja in zalagatelja kavinih primesi v prid družbe s v. Cirila in Metoda je blagoslovil, družbin prvomesnik, preč. g. mons. Tomo Zupan. Vsaki Slovenec mora najiskreneje pozdravljati to novo tovarno, ker je zadelala precejšno vrzel na polju narodne obrtnosti in bo dajala zaslužka le domačinom. Če pripomnimo, da se samo na Kranjskem vsako leto porablja 300 vagonov kavine primesi (cikorije), ki dohaja večinoma iz družih dežel, kjer ostaja dobiček in kamor se plačuje delo izdelovanja, bo jasno vsakateremu, da gre mnogo našega denarja v žep tujemu podjetniku mimo domačih, dela pogrešajočih rok. Z domačim podjetjem pa se koristi tudi družbi sv. Cirila in Metoda. Ta bi dobivala od zgoraj navedene letne množine po 30.000 gld. ali 60.000 kron letne podpore samo s

Kranjskega; približne dohodke pa bi dajale ostale slovenske dežele. Tu in v drugih predmetih, ki se izdajajo v družbin prid, je skrit velik naroden zaklad. Slovensko rodoljubje! Sezaj po njem, polsaj ga na domovinski altar! In s takimi sredstvi razvilo bi se naše šolstvo ob jezikovnih mejah tako, kakor si je najrodoljubnejše slovensko srce le želeli more! Ko še omenjamo, da je g. Iv. Jebračina povodom blagoslovljenja svoje tovarne daroval družbi sv. Cirila in Metoda 400 K, izrekamo ob enem domoljubno prošnjo: Slovenke in Slovenci! Rabite, zahtevajte, priporočajte vselej in povsod le te izborne izdelke domače industrije v čast in ponos slovenskemu imenu, v korist slovenskega dela in v prospeh vseslovenske šolske družbe!

Politični pregled.

V TRSTU, dne 10. avgusta 1901

Zavod sv. Jeronima v Rimu. Dovoljeno in izvršeno je. To priznavajo sedaj tudi laški listi. Nič niso pomagale vse intrige členov odlelega kapitlja, vse klicanje po pomoč od strani oficijelne in neoficijelne Italije v prepričenju volje papežev! To je potrebna lekocija tudi tržaškim reformatorjem, ki kličejo vso sveto Italijo na pomoč, da bi laška usurpacija prepomagala slovensko pravdo. Kakor je zmogala pravična stvar glede zavoda sv. Jeronima, tako se nadejamo, da zmaga konečno luč, ki prihaja od vzhoda, sveta stvar, ki sta jo razglašala Ciril in Metodij — naša unija!

Včeraj je bil objavljen papežev dekret, ki odreja, da se dosedanja organizacija tega zavoda opusti in da se isti spremeni v »Zavod sv. Jeronima za Hrvate« (Collegium hyeronimianum pro gente croatica), kateri bo imel nalogo sprejemati one mlade hrvatske duhovnike iz zadarske, zagrebške in vrhbosanske škofije, ki bodo hoteli v Rimu spopolniti svoje duhovniške študije. Laški listi pravijo, da so »rimski Dalmatinci« (Ha-ha-ha!) jako ogorčeni radi tega papeževga odloka in da zahtevajo, naj se ta odlok prekliče in naj se jedino njim, tem famoznim »Dalmatincem« v Rimu, pripozna pravica do uživanja te ustanove. To je pa res imenitna ideja: ustanovo, ki so jo ustanovili hrvatski škofi in jo potem, ko so nekateri laški psevdodalmatinci v Rimu pozobali skoraj vse kapitale,

zopet na novo dotirali hrvatski škofi: to ustanovo torej naj bi sedaj uživalo par rimskih Italijanov, ki si po bogve kakih pravici prisvajajo dalmatinsko pokoljenje, hrvatski bogoslovei pa naj bi bili potisnjeni v kot od mize, ki je bila od njih sorojakov pripravljena za nje!

In ob takih okolnostih in ob takih dejstvih si železno, umazeno čelo rimskih poročevalcev sinočnjega »Piccola« drzne govoriti o »ropu«!! Strossmayer — ropar! Saj bi se človek jezil, ako bi ne bilo preneumno! Kdor je dovel zavod do blizu propada, pa psuje po laških in framazonskih listih one, ki so rešili zavod s tem, da so popravili, kar so oni drugi — pozobali. Lepi duhovniki, istotako lepi, kakor židovski protektor njihov!

Ta fakt nam podaja zopet jedno novo sliko laškega camorizma in laškega parasitstva, ki skuša, kjer le more, uzurpirati tuje premoženje in rediti se od tujih žuljev. Je-li tudi to sad njihove proslavljene dvatisočletne kulture?!

Iz laških listov posnemamo, da stojte tudi Madjari na strani onih rimskih Lahov, ki si prisvajajo dalmatinsko pokoljenje. Verujemo, verujemo pravi radi v to soglasje. Uzurpatorji tu, uzurpatorji tam, besni sovražniki tu, besni sovražniki tam; čudno bi bi bilo res, da bi se vredna si brateca ne vjemala v vprašanji, ko gre za to, da bi vzkratili Slovanom nekaj, kar je slovenskega. Povsem naravno je, da so v tej lepi družbi tudi naši najboljši prijatelji — Nemci. No, da: »Schöne Seelen finden sich«!

Rimski papež pa se to pot ni dal motiti po besnem upitju vse te zbrane družbe in je razsodil stvar Hrvatom v prilog, na katerih strani stoji staro pravdo. Zavod sv. Jeronima bo posvečen odslej svojemu prvotnemu namenu: prosveti hrvatskega duhovniškega narasčaja in ne sinekuram laških kanonikov ter pohlepnosti tistih rimskih Lahov, ki si po krivici prisvajajo »dalmatinstvo« in pravico do uživanja one ustanove, ki so jo ustanovili hrvatski mečeni.

Italijani v avstrijskem Primorju.

Dejstvo, da so se v bližnji Italiji v noveji čas začeli uprav arogantno vesti nasproti naši državi, kakor da imajo pravico diktirati jej, kako ima upravljati svoje obmorske pokrajine in kakor da imajo pravico zahtevati, naj nje, Italije, podanikom, ki prihajajo v Avstrijo kruba iskat si, tudi dajemo listino-slobodnico, da smejo počenjati, kar hočejo ter da smejo, v zahvalo za dobljeno gostoljubnost,

PODLISTEK

Spomin.

Spisal Ksaver-Sandor-Gjalski. — Prevel Radi.

V mraku, ko se dela jutro in ko drhté še ponočne sence v valovih poluteme, a v človeški duši plovejo in lete vsakovrstne slike, fantazije in želje — tedaj se zaziblje često pred mojim duhom eden in isti spomin — vizija — slika — ka-li? — pa visi pred mojimi očmi, da vzdigam ves očaran rokopo bajni sliki, da bi jo zagrabil — da si jo obdržim — evo:

..... Sedim na skrajnem kraju krmila velikega parnika in gledam s skoro očaranim očesom pred-se. Pred menoj se razprostira noč južna poletna — morska noč s svojim temnim modrim nebom, s svojimi nakako večimi zvezdami, z mesečino, ki ni ne zaspana, ne srebrna kakor v severnem gozdu ali planini, temveč vsa živa in svitla; — ah — in one brezkrayne tihe vode, tu in tam temne kakor brezno in prepada, a dalje vse sijajne in bliščeče kakor — raztopljeno zlato in srebro, kakor oživel »maraldi, topazi in biseri — evo — valovi in valčki z iskro se

peno, kateri se gibljeje in smejo z zvezdnimi trakovimi, nežno in razkošno kakor ženski smeh, da se vidi skozi njih obsjane struje daljne silne globine, a v njih nepretrgane dolge vrste rib in ribic, kako plovejo in plovejo od nekje brez konca, nekam brez konca — Bog sam zna — kam.

In vsa ta žarka lepota noči — in vse veličastvo prirode in vsa nerazumljiva njena tajnost se je isti hip zgnila pred mojo dušo in bilo mi je, kakor da preveva okolo mene bližina samega božanstva.

More-li biti kaj veličastnejše, kaj lepše? More se-li priroda pokazati krasnejše? — sijajnejše? More-li dokazati jasnejše slabemu in bednemu človeškemu umu, da je vse izliv, slika vsegomočne volje in brezmejnega spoznanja?

Tsko sem se vpraševal zopet in zopet, popolnoma poršen v globoki potrtosti.

In še v pobzncem vprašanju je prišla k meni mlada — popolnoma mlada ženska. Stala je tako, da jo je mesec oblival od povsod s svojo belo svitlobo, ter sem točno videl njene temnoplave lase, vpletene v nizko okroglo frizuro in njeno klasično grško čelo — in krasni grški nos — in ovalno lice blagih pravilnih

črt — in drobni dražestni oveneli ustnici — in vlažni očesi pod dolgimi trepalnicami, včasih modri, kakor lazur na nebu, včasih iste barve kakor tam doli oni morsk val, — a s pogledom globokim in sijajnim in polnim ženske duše, večne poezije in neke resne dobre melanholije. Vsa njena prikazen ni bila drugo nego harmonija sama, — tako skladne in lepo razvrščene so bile njene nežne tanke forme, plemenito držanje in neki tihi blagi mir, ves nadahnjjen z nedolžnotjo in nežnostjo.

V njenem vratu, v zaobljenih, plemenito spušenih ramah, v pravilnih plečih, v prsih nežnih kakor Psihine, v tankem pasu kakor lilija, — — — v vsem je vela nežna lepota Fidijinih linij in tajinstveni čar Rafaelovih madon in mlado življenje Defregerovih devojk iz Alp, pa tudi razkošni čar Cabanelovih Anadicmen.

S to krasoto se je slagala ta ukusna toaletta, popolnoma jednostavna s svojo svilenom bluzo škotskih barv in sivim krilom, ki je padalo v kratkih elegantnih gubah k tlom, skrivaje vso tajnost stasite postave.

Nikakega drugega okraska — no dva velika alem-butona v drobnih ušesih, — nji-

ju sijaj se je blestel v mesečini, le da se je ovadila tem lepše in namljivo nenavadna polt, vsa nežna in gladka od bujne mladosti, a v njeni barvi neka globoka tajnost.

Gledal sem jo z naslado umetnika, a ta hip imam v duši svoji pravi odgovor svojemu prejšnjemu vprašanju, da je, evo tu, na — priroda še lepša in še sijajnejša, in da je še bolj izrekla veličastvo vsegomočne Volje, nego v vsej veličastni sijajni noči z njenimi zvezdami in njenim morjem.

In na ustnice mi prihajajo pesnikovih stih:

Des Weibes Leib ist ein Gedicht,
Das Gott der Herr geschrieben
In's grosse Stammbuch der Natur,
Als in der Geist getrieben.....

A je nisem gledal s strastnim pogledom poželjenja, niti vzbujenim trenom ljubezelskega očesa, temveč gledal sem jo sponosom in poraženostjo, s katero se klanjam večnosti pesmi in večnosti umetnosti. Radi tega sem pazil, da ne bi s konvencijo kakšne besede motil ta čar in molče sem ostal na svojem mestu, šepetaje tiho molitev, naj se ne bi mahnila — naj ostane tukaj le, da bi jo dalje gledal s svojimi mislimi, da bi se bližal dalj-

domačine zasramovati ter se sploh vesti, kakor gospodarji v teh pokrajinah — to dejstvo, ti pojavi nezasišane arogance, prepotence in nesramnosti kakor da so vzdramili nekoliko tudi našo slavnoznano avstrijsko dobrovoljstvo, ali resničneje povedano — fenomenalno lahkomisljenost. Že to kaže na neumevno lahkomisljenost, ako koga trpim blizu sebe, o katerem vem, da mi ni prijatelj; ali višek lahkomisljenosti je gotovo ta, ako človeka, o katerem vem, da mi je smerten in tradicionalen sovražnik, negujem nežno in ga redim ljubeznjivo se svojega življenja soki! A kako drugače naj imenujemo postopanje avstrijske državne uprave z italijanskimi usiljivci, s podaniki države, ki nam ni in nam ne bo nikdar prijateljica! In to: vkljub vsem trozvezam, vzlie vsem evropskim konstelacijam, in vzlie vsem diplomatskim kombinacijam, ki jih snujejo gospodje okolo zelenih miz! Ker so v krivi veri, da so narodi — in narodi menda sestavljajo države! — le mrtva masa, kateri morejo oni dajati poljubne oblike in jo porabljeni za osnove diplomatske »spretnosti« svoje! V resnici pa so narodi živi organizmi: se svojo voljo, se svojimi čustvi, se svojo energijo in se svojimi tradicijami. Gg. avstrijski diplomati bi hoteli v razmerju naše države do Italije puščati in računov te elemente; naj le skušajo in se — blamirajo! Naj le, ali narava, zakoni duševnega življenja in čustvovanja narodov, ves bodoči razvoj, ki se bo vršil le po teh zakonih, jih bo poševal te elemente in bo skrbel za korekturo na grehah, ki jih delajo diplomatje se svojim nasiljem na naravi!

No, rekli smo, da se zdi kakor da so se v zadnji čas nekako vzdramili in da jim je vendar nekoliko preveč te laške prepotence. Lista »Pester Lloyd« in »Neue Freie Presse« nista le notorična prijatelja italijanskega življa v monarhiji in pristaša zveze s kraljestvom, ampak je tudi znano o njima, da sta v zvezah s krogi, ki vodijo našo vnanjo politiko. Če se taka lista oglašata s precej resnimi posvarili na italijansko adresno, s posvarili, da to vendar ne gre, da bi bile izključno le italijanske aspiracije — aspiracije, ki so vrhu vsega še proti integriteti naše države — odločilne za smer uprave v teh naših primorskih pokrajinah: potem se ti mora to videti znamenje, da se je mera italijanske prepotence tudi na Dunaju jela dozdevati malec prepolna! Prav za prav niti prepotence, ki hoče v avstrijskih obmorskih pokrajinah imeti avstrijsko politiko, pri krojeno izključno le za italijanske interese, jih ni vzdramila iz tistega dolce far niente. Ne! Saj ta brezbriznost avstrijskih diplomatov je v navadi, ima že pravo domačinstva in je postala inventarna sestavina avstrijske politike.

Ali — sodé po izjavah v rečenih dveh listih — vznemirilo jih je, da so si v Italiji začeli izmišljati dejstva, da morejo na podlagi dogodkov, ki se v resnici niso dogodili, razburjati svojo javnost, rekrimirati proti avstrijskim oblastim ter staviti zahteve, ki so jednostavno nesramne z ozirom na suvereniteto in čast te naše države! To je vznemirilo. In kako bi ne! Ako ne bi nastopili proti takemu rokovnjaštvu, ako bi do-

nim tajnim stranem, odkjer je človek vse, kar ga dela človeka.

Tako sem gledal in gledal in sledil nje-nemu zamišljenemu pogledu k morju, kjer se je vanje spuščal in zgubljal dovolj širok potok, pa baš isti hip je donesel s seboj nekaj krasen vaden evet ter ga odnesel od obale daleč v zelene valove. Svež — mlad — krasen — prekrasen evet! Veselo se je spustil od obali, a evo vedno sili za njim neki požrešen rak ali neka morska golazen. Že sega s svojimi škarjami ali kremplji po njem, steblo in enega listov že drži, — skoro se pogubi evet in nenasitne čeljusti grabežljive nesreče ga uničijo. No — ta hip je pridrvel plahovit hiter val iz tople morske struje in je isti trenotek daleč — daleč odnesel evet, da ga reši grdobe, a ga odnese daleč, kjer ga pozdravi zjutraj prvo sonce s svojim žarkim poljubom.

A meni se je pojavila misel, da priroda ne sme vstvarjati zastoj toliko lepote, ter da jo potem pušča slepim silam življenja, da bi jej potratilo in uničilo obstanek, — ne — ne — mora jim mora varovati srečo, ona jih mora obdariti z njo. In val je res nesrečonosno plovil s svojim evetom, a sledil mu je od daleč pogled krasne žene — sedaj še jasneje — še mamljivejše!.....

puščali, da bi se gospoda kar izmišljali »dogodke«, da bi iz laži »vojim pritepencom v naše pokrajine pleli vence »mučeništva« ter da bi potem iz tega mučeništva sebi konstruirali pravico do arogantnega nadzovanja avstrijske uprave v teh pokrajinah — no potem ne bi bilo konca ne kraja tej gonji in naše primorske pokrajine bi nehale biti avstrijske in bi postale le satrapija irredentistiških steklišev. Molčanje k taki prepotenci bi bilo zlo, ki bi dalje rodilo zlo z neizprosno konsekvenco. Če so se torej oglašili sedaj na Dunaju, so storili le svojo prokletno dolžnost....!

Tudi praška »Politik« se bavi s to italijansko prepotenco in pravi, da razmere na jugu začenjajo postajati neznosne za neitalijanske elemente prebivalstva. Že z domačim italijanstvom imajo dovolj posla in italijanski oblastneži se vedejo, kakor da so že »odrešeni«, kakor da je že v Rimu njihov kralj, kakor da v Rimu izbaja njihov uradni list. In vlada podpira in povspečuje vse to in vzdržuje fikcijsko italijanskega značaja avstrijskih pokrajin.

Kjer imajo Italijani moč v svojih rokah, najemljejo delavce iz Italije za vsa javna dela. Ti pa so prave nadloge za deželo, ker se svojim izzivalnim vedenjem provzročajo spopade, iz katerih kujejo potem diplomatske pritožbe. A naše oblasti, mesto da bi poučile italijanske konzule, da ne smejo misliti, da so kje tam v Turčiji, ampak v evropski državi, ki ima sredstva, da vzdržuje javni red, obljubujejo — stroge preiskave, kakor da to ne bi bilo že samo ob sebi umevno in da treba še le nastopa kakega italijanskega konzula.

»Politik« se spominja neprestanih izgredov od strani italijanašev v Zadru. Iz Italije importirani subjekti hočejo zabranjevati Hrvatom vsaki pojav narodne ekzistence. Potem se spominja, kako se italijanski ribiči potujujejo uprav roparskega zistema, in jemljejo domačinom zaslužek. Bati se je, da po takem roparskem sistemu lova naša vstočna obal Adrije postane istotako uboga na ribah, kakor je zapadna, italijanska obal! Potem ni čudo, ako prihaja do reakcije.

Ti dogodki opravičujejo dovolj nasprotstvo proti importiranemu italijanstvu, in če ima kdo pravico do tožeb, jo ima — zaključuje »Politik« — domače prebivalstvo, ki je na lastnih tleh v nevarnosti gospodarski in narodno.

Iz nemškega tabora. Glasilo gospoda Pradeja, prvega podpredsednika zbornice poslancev na Dunaju, javlja volilec tega gospoda, da isti odloži rečeno častno mesto, čim se sestane državni zbor. Kakor vzrok temu sklepu se navaja, da hoče gosp. Prade vso svojo silo posvetiti koristi svoje stranke — nemške ljudske stranke — povodom prihodnjih deželnozborskih volitev na Češkem, oziroma boju za samopravo in samostojnost nemškega dela Češke, to je: za razdelitev v kraljestva. V tem pojasnilu je že povedano, da je ta korak Pradejev v zvezi z bojem, navstalom med Nemci samimi. Schönererjev bič pada neprestano in neusmiljeno po vseh nemških strankah. Čim mu je pošla ena pretveza, pa mu je že druga pri rokah. Pretveza, pravimo, kajti resnična gonilna moč je — požrešnost po mandatih. Schönerer bi hotel pograbit vse mandate za svojo ožjo kliko ter deposedirati vse voditelje ne le liberalcev, ampak tudi — nemške ljudske stranke. In Prade, ki je jako ambiciozen mož, ve to in se — brani! Do sedaj so bili vsi Nemci za razdelitev Češke kakor edino rešilno sredstvo. Schönerer pa noče, da bi vsi isto hoteli, ampak hoče boj in vzrokov za sumničenje družih nemških strank pred volilec. Zato si izmišlja vsaki hip novo parolo, ki nadkriljuje vse druge in poleg katere je vse druger le izdajstvo na nemški stvari. Schönerer je sedaj proti ideji delitve, češ: vso Češko moramo pokloniti veliki nemški ideji!!

Tako je izzival boj, ki vihra za in proti razdelitvi in pa — za mandate. In boj bo hud. O tem priča sklep Pradeja za izstop iz predsedništva, da bo mogel tem slobodneje braniti svojo kožo in svoj mandat. Nam Slovanom se je težko vzdržati čuta škoda želja. Toliko časa so Prade in družba podpirali agitacijo Schönererjevo, da se je ista obrnila slednjič proti njim samim.

Poroka carjeve sestre. Že predvčerajšnjim je mnogo posebnih vlakov odpehalo iz Petrograda v Gačino več sto ljudi, da bodo prisostvovali poroki kneza Petra Aleksandroviča Oldenburškega z veliko kne-

gtinjo Olgo Aleksandrovno, najmlajšo sestoro ruskega carja. Med drugimi so se odpeljali tja: diplomatski kor, ministri, državni svet, visoki državni in vojaški dostojanstveniki, člani sv. sinoda in mnogo členov visokega plemstva. Ob 1. uri pop. je strel iztopa na značil, da se je začel pomikati ženitninski sprevod. V prvih šestih sijajnih kočijah so se vozili in sicer prvi: nevesta, velika kneginja Olga, carica udova in knez Valdemar Danski, nevestin stric in priča pri poroki. V sledečih kočijah so bili ženini, car, carica in grška kraljica, carevič veliki knez Mihajl, kneginja Marija Badenska in veliki knez Vladimir, in slednjič veliki knezi in velike kneginje. Ob dveh popoldne je došel sprevod k cerkvi, kjer so ga pričakovali člani državnega sveta, diplomatski kor, člani sv. sinoda in drugi državni in vojaški dostojanstveniki. Po dolgih ceremonijah, opravljenih z vsem cerkvenim sijajem, povrnil se je sprevod nazaj v grad. Maožica je ob cesti radostno vsklikala ženinu in nevesti, godba carske častne straže pa je svirala rusko narodno himno »Bože carja hrani«.

Ob 7. uri je bil sijajen svatbeni obed. Ob omizju so sedeli, razven carske družine, vsi zgoraj omenjeni dostojanstveniki. V drugih dvorinah gradú so sedeli vsi drugi povabljeni.

Nemškega poslanika, ki je bil, kakor drugi poslaniki, tudi povabljen, ni bilo na obedu radi smrti cesarice Friderik.

Vojna v južni Afriki. Te dni je bil brzovjav iz Londona zopet jako samozavesten, ko je govoril o proklamaciji, ki jo izda lord Kitchener in kateri bo neizogibno efekt ta, da bomo kar hkratu ob vzršetku vojne. Sedaj vemo, kako čudežno sredstvo hoče uporabiti plemeniti lord. Vsem poveljnikom in voditeljem »band« — tako imenuje burske junake, ki se bore za svoje najdražje, za svojo slobodo — naznanja, da jih za večno izžene iz južne Afrike, ako se ne udajo do 15. septembra. Stroške za vzdrževanje rodbin onih burskih bojevnikov, ki se udajo dne 15. septembra, bodo morali nositi dotičniki ter jamčiti se svojim premičnim in nepremičnim premoženjem.

Ali tu je vrag vmes! Ako bi bilo vse storjeno le s proklamacijami, kdaj bi bili že Angleži premagali Bure. O tem bi mogel mnogo povedati tudi gospod Roberts. Stvar je res sitna, ker se tudi v južni Afriki tako godi, kakor nekje na Nemškem, da namreč nikogar ne obesijo, dokler — ga nimajo. Izgnati, izgnati, to je lepo rečeno, ali — imeti ga!!

Tržaške vesti.

Naročnikom. Vse one cenjene naročnike, ki še niso doposlali naročnino za III. četrtletje, uljudno prosimo, da isto čim prej poravnajo.

Kam pojdemo jutri? Moč tržaških Slovencev je v prvi vrsti v delavskem stanu. Komu niso znane vrline našega zvestega delstva?!

Kedar kliče trobenta za narodno delo, tedaj prihaja naš delavec, da stori svojo narodno dolžnost. Kdo je v volilnem času ob najhujšem mrazu vršil dolžnost za narod svoj? Kdo je množil vrste o procesijah za zastavo sv. Cirila in Metodija? Kdo je pomagal polniti vrte o naših narodnih veseliceh, ki so se vršile in se še bodo v Trstu in okolici? Kdo je pomagal polniti železniške vagono o izletih, ki so se vršili v Sežano, Ljubljano itd.? Kdo je delal špalir ob prihodu nam bratskih rojakov iz Gorice, Ljubljane itd.?

To vse so vršili naši vrlji delavci, katerim moramo biti hvaležni in ponosni smemo stopati zraven njih.

Da, da, taki so naši delavci in gorje slovenskemu narodu v Trstu, ako bi jih ne bilo!

Jutri prirede naši vrlji delavci svojo vsakoletno obletnico. Zjutraj ob 7^{3/4}. bodo korakali kakor čili vojaki za svojo zastavo in godbo v cerkev sv. Antona novega; popoldne ob 6. uri pa bodo imeli veselico pri sv. Jakobu.

Jutri bomo torej videli, koliko prijateljstva ima naše delavstvo.

Dokažimo, da smo z delavstvom, da ga ljubimo! Jutri pomozimo našim vrlim delavcem in dajmo jim vspodbujajo za nadaljnje delovanje in utrdimo jih vnovič v njih narodni zvestobi!

V našem delavstvu je naša moč. Zatorej: na svidenje jutri na slavju našega »Del. podpornega društva!«

V spomin. »Samo še na slavnost razvitja zastave si še želim iti, potem naj umrem z Bogom!« Tako je rekla 18-letna sedaj pokojna Frančiška Brginec svoji teti nekoliko dni pred slavnostjo »Kola«!

Želja se jej ni izpolnila, ker je grozna tuberkuloza tako rapidno napredovala.

Že kakor otrok je prišla pokojnica v zbor »Kola« in narodnjakinja je ostala do zadnjega zdihljeja.

Mi Kolaši in Kolašice jej ohranimo trajen spomin, a ona naj prosi Vsevečnega za nas in za naš zatirani narod!

Pogreb bo jutri, v nedeljo, ob 4. uri popoldne, kakor razvidno iz osmrtnice.

Vabljeni so vsi člani »Kola«, osobito pa pevke in peveci, da se udeležijo pogreba ter tako izkažejo poslednjo čast zemskim ostankom vrle tovarišice. Vječnaja pamjat!

Rak-rana! Pišejo nam: Včeraj ste odkrili del rak-rane na našem narodnem telesu, ko ste po vrednosti priporočili onega »Slovenca« (!), ki je slovenski kruh, govori slovensko — ki je bil svoj čas celó »Sokol«, a je danes — nemški turnar!

Žalibog, da so taki slučajji le prepogosti! V obče opazujemo, da se naši krogi, kadar najemajo ljudi, vse premalo ozirajo na narodne potrebe. Baš sedaj imamo 3—4 možne delavce in dobre delavce — že več časa brez službe!

Tako bi ne smelo biti! Res je, da je o najemanju delavskih moči najprvo gledati na to, da so ti delavci zmožni in sposobni; ali je tudi res, da bi trebalo, ko se izbira, v prvi vrsti jemati v poštev take moči, ki nam morejo biti poleg materialnega delavca, tudi moralni povspelitelj naše narodne stvari. Naši nasprotniki postopajo v tem zmislu; zakaj bi tudi mi ne delali tako?!

Beži, no — šma! Današnji »Piccolo« govori o odboru, ki se je sestavil iz zagrebških visokošolcev proti rabi nemškega jezika v mejsebojnem občevanju med Zagrebčani. Odbor si je postavil nalogo, da popolnoma iztrebi rabo nemškega jezika v Zagrebu. Na zaključku te notice je dodal »Piccolo« bedasto opazko, da je nemški jezik v Zagrebu tako razširjen, da se to mesto kaže tujeu kakor čisto nemško mesto, ne pa kakor glavno mesto Hrvatske. No, no, tako hudo pa še vendar ni. Res je, da so nekateri krogi, ki se v občevanju radi poslužujejo nemškega jezika, a to so osobito »Piccolovi« sorojaki, zagrebški Čifuti! Res pa je tudi, da Zagreb vsaj v vnanjostih kaže skoro prek in prek hrvatsko lice. »Piccolo« naj bi se raje brigal za laški značaj Trsta, ki mu je tako pri sre. Opazuje naj nekoliko življenje v našem mestu dopoldne in zvečer, in videl bo kmalu, da je značaj našega mesta vse drugo prej nego laški. Ali ne vidi, kako jim prodirajo Nemci v vse sfere?! Naj si le malo ogleda zvečer po boljših restavracijah in na sprehajališču Aequedotto. Potem naj pogleda tudi v navadnih krčmah in videl bo, da ni le v Zagrebu čuti nemščine, in uveri se, da sam sebi laže v žep, ako govori o izključno laškem značaju Trsta. V tem Trstu dajemo najprvo tudi mi Slovani svoje označje, potem pa tudi obilica Nemcev daje Trstu markantan nelaški značaj. Le pometaj pred svojim pragom, kjer je dovolj smeti, ti čifut čifutski! Samim gori streha nad glavami, pa bi se hoteli veseliti, da gori na sosednji strehi!

Resnici na ljubo. Iz Barkovelj smo prejeli sledeče pojasnilo: Z ozirom na notico, priobčeno v cenj. »Edinosti« od dne 8. t. m. na adresno tobakarnarice v »Narodnem domu« v Barkovljah, moramo resnici na ljubo konstatirati sledeče: Ko je dotični gospod prišel v tobakarno v »Nar. domu« ter tamkaj vprašal »kolek« za eno krono, bil je — da ne rečemo kaj hujega — gotovo zelo kratkoviden, ako je videl v tobakarni v možki osebi — žensko, kajti resnica je, da v istem času tobakarnarice niti ni bilo v tobakarni, ker je bila v mestu po važnem opravilu. Nadomestoval pa jo je med tem časom njen že stari oče, ki, kakor okoličan, govori seveda slovenski jezik. No, koliko je starih slovenskih okoličanov, katerim je pomen besede »kolek« neznan?! Onemu gospodu kupovalcu pa bodi povedano, da ravno on bi moral lepo molčati in pred vsem k drugim spovedi iti ter se ske-sano spovedati, koliko »porkih ščavov« in družih takih izrazov je že zdrknul iz njegovih ust na adresno Slovencev!! Ako pa se je že spovedal — česar pa ne verujemo —, in ako se radi kakšnih posebnih namenov sedaj kesa, no, potem pa naj raje svoje otroke uči slov. jezika, da ne bodo govorili samo italijansko

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvo.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovenska Čitalnica).

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadržnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6% na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9-12 dopoldne in od 3-4 popoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11-12 dopoldne in vsaki četrtek od 3-4 popoldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Obuvala.

Podpisani priporoča slavnemu slovenskemu občinstvu svoji zalogi obuvala za gospe, gospode in otroke, ki se nahajati v ulici Riborgo št. 25 in v Šklednju (Ščedna) št. 388 (na glavni cesti). Sprejema naročbe po meri in za poprave.

Bog i narod!

Peter Rehar,
čevjarski mojster.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Julij Redersen

izdelovatelj zdravniških pasov in ortopedičnih aparatov.

Trst. — Via del Torrente št. 858-3. — Trst. (Nasproti „Isola Chiozza.“)

Kirurški instrumenti, ortopedični aparati modreci, umetne roke in noge, berglje, ernanični pasovi, elastični pasovi in nogovice, suspensorji, elektroterapevtski aparati, aparati za umetno dihanje ter predmeti za bolnike

Zaloga

predmetov za kirurška zdravljenja, angleški predmeti od gumija in nepremočljivih snovi.

Trgov.-obrtna registrirana zadruga z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadstr.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki si nalože za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4 1/2% in vloge na Conto-current po 3,60%. Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10letno odplačevanje, / tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6,15%.

Vplačevanje vrši se osebno ali potom položnic na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9-12 dopoldne in od 3-4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9-12. dopoldne.

PODJETJE ZIMOLO - TRST

Prvo podjetje

za pogrebne svečanosti

ustanovljeno leta 1876.

Pisarna: Corso 41 - Zaloga: ul. Istituto 15
Telefon št. 141 | Telefon št. 145

Sprejemajo se pogrebi v veliki gali in L. II., III., IV. razreda; prevzi nrličev v tu- in inozemstvo; katafalki in cerkvah za pogrebne svečanosti.

Izvršuje pogrebe v popolno črni, v zlato-črni, srebrno-črni in zlato-modri barvi.

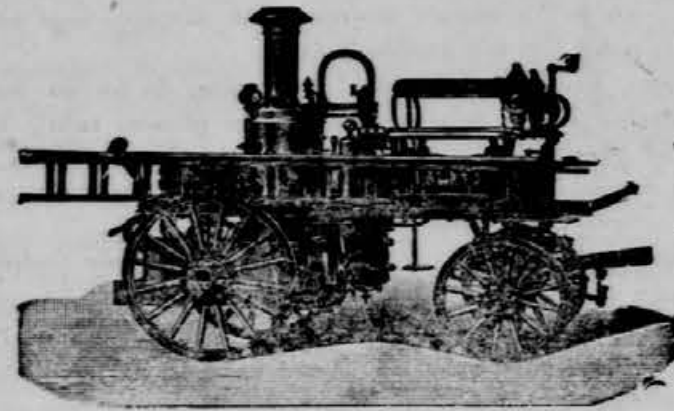
Velika zaloga kovinskih krst, navadnih in najbogatejših; krst iz trdega lesa s kovinskimi okraski z vloženo cinasto krsto ali brez nje; lesenih krst; belo in črno lakiranih; vencev iz umetnih cvetlic v porcelanu ali biserih.

Prodaja na drobno in na debelo oblik iz atlasa organin, umetnih cvetlic, napisov zlato-srebrnih in sploh vsakovrstnih pogrebni predmetov.

Ces. kr. priv. tvornica strojev, brizgalnic, čelad, cevij, pasov in prva moravska mehanična tkalnica tvrdke

Czech pri Prostjevi (Moravsko.) **R. A. SMEKAL-A** Smichov-Praga

podružnica v Zagrebu, Frankopanska ulica 9

priloga slavnim gasilnim društvom in zasebnikom brizgalnice vsake vrste, s patentom proti zmrzlini in priredbo, da na obe strani vodo sesajo in mečejo.

Parne brizgalice, s katerimi zamoreta že samo dva človeka delati; izučba lahka in brez mašinstva. Dalje motorne vozove, aparate za acetilenski plin, brizgalnice proti peronospori „Vermorel“ po 16 kron. „Avstrija“ po 20 kron franko na vsako pošto.

Kmetijsko orodje. Izdelki solidni, lepi in po ceni. Uzorci in ceniki brezplačno.

— Ugodni plačilni pogoji —

Spoštovanjem

Podružnica R. A. SMEKAL v Zagrebu.

Najboljše

stiskalnice za grozdje

in OLJKE so naše stiskalnice najnovejšega in najboljšega sestava z dvojno in nepretrgano pritiskalno močjo; zajamčeno najboljšje delovanje, ki prekasa vse druge stiskalnice.

Najboljše avtomatične patentovane trtne brizgalnice proti peronospori

„SYPHONIA“ ki delujejo same od sebe, ne da jih bilo treba goniti.

Avtomatična brizgalnica.

Stroji za grozdje, sadje in oljke, mlin za mastiti in obirati grozdje, stroji za sušenje sadja in drugih vegetalnih, živiljskih in mineralnih pridelkov. Stiskalnice za seno, slamo itd. na roko.

Mlatilnice za žita, čistilnice, rešetnice.

Slamoreznica, ročni mlinci za žito v raznih velikostih in vsi drugi stroji na poljedelstvo.

Izdelujejo in pošiljajo na jamstvo edino le tovarnarji

PH. MAYFARTH & Co.

c. kr. izklj. privilegovana tovarna za poljedelske in vinske stroje.

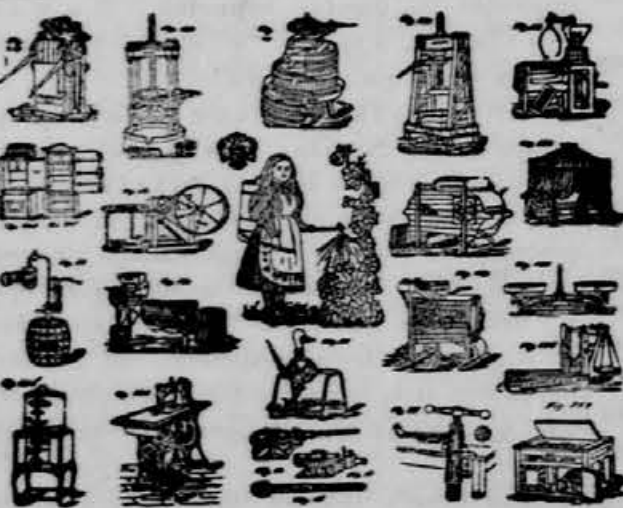
Dunaj, II./I. Taborstrasse št. 71

Odlikovani v vseh državah sveta z nad 450 zlatimi in srebrnimi kolajnami in pohvalnimi pismi.

Ceniki z mnogoštevilnimi pohvalnimi pismi brezplačno.

Razprodajalci in zastopniki se iščejo povsodi, kjer še nismo zastopani.

„Čuvati se pred ponarejanjem“.

IVAN SCHINDLER

Dunaj, III. Erdbergstrasse št. 12.

razpošilja gratis in franko kataloge v slovensko-italijanskem jeziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo vinarstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod.

Za resno postrežbo se garantira.

Ugodni plačilni pogoji.

Solidne zastopnike se išče.

IVAN SCHINDLER

ces. kralj.

privilegirani lastnik

Dunaj, III Erdbergstr. št. 12.

Grand Hôtel-Restaurant Obelisk

OPČINA

— Nova lastnika ravnatelja Berrettini & Cattaneo. —

Valikanski vrt in veranda. — Krasen razgled.

Izvrstna kuhinja || Plzensko in Kulmbaško pivo.

dobro perskrbljena vsaki čas. || Specijaliteta: Kraški teran.

KEGLJIŠČE. — LAWN-TENNIS. — KROGLJIŠČE. — BILJARD. — TELOVADNE PRIPRAVE.

Telefon št. 657.

Ob nedeljah in praznikih v lepem vremenu vozne zveze od restavracije „Central Pilsen“ na Optino.

Najzmernejše cene. Točno postrežbo vodita lastnika-ravnatelja osebno.

Vsakovrsta pojasnila daje in slučajna naročila prejmlje gospod BERRETTINI

„Nova restavracija Centrale Pilsen“, (Trst Via Torrente 10)

z vrtom, kamor ne pride prah, ker je v zavetju. ○ ○ Kegljišče. ○ ○

Izvrstna kuhinja dobro perskrbljena vsaki čas. — Poštene cene. — Najtočnejša postrežba.

Velika zaloga krojnega blaga.

Krojaška zadruga

vpisana zadruga z omejeno zavezo

GORICA Gosposke ulice 7 GORICA

Priporoča vse v to stroko spadajoče blago ter jamči za pošteno in solidno postrežbo.

Cene stalne brez pogajanja.

Prodajalnica jestvin.

Via Chiozza 12. — Trst.

Prodaja vsakovrstne jestvine kakor: kavo, sladkor, riž, testenine, fižol, krompir, maslo, olje kis, nadalje milo, razne konzerve sveče, vino v buteljkah. Vsak dan svež kruh, Poštne pošiljave od 5 kg naprej po zmernih cenah. Za obilen obisk se toplo priporoča Jožef Staré, trgovec.

Razsežno jamsto

Ludovik Borovnik

tovarna in izdelovalnica precizijskih pušk Borovlje (Ferlach) Koroško

priporoča

svoje najboljše in zanesljive puške vseh zistemov in kalibrov. Znamenite in oštrostrelne puške z žebre, risanice, lovske kratke puške in dvocevke za cele krogle iz dobrega kovanega materiala, najsolidnejše puškarsko ročno delo ter dobro preskušano. Komade, ki ne ugajajo, sprejem nazaj, jih zamenjam ali pa povrnem denar. Sprejemam v popraviljanje vse, udelavam cevi v stare puške, nova kopita, predelavam puške za nabiranje od spredaj v take za nabiranje od zadaj itd. Pri najsolidnejšem delu zmerne cene.

Slovenski cenik pošljem na zahtevanje brezplačno in franko

Cene zmerne.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrirano društvo z omejeno zavezo,

v Gorici

Gosposka ulica hšt. 7., I. nadstr.

v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsakega, če tudi ni član društva in se obrestujejo po 4 1/2%, ne da bi se odbijal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 6% in na vknjižbo po 5 1/2%.

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263.563 Poštno-bran. račun št. 837.315.

Pozor!

Častim si naznati slav. občinstvu, da je moja prodajalnica vedno preskrbjena manufakturnim blagom vsake vrste in po cenah, da se ne bojim nikake konkurence

vsaki dan dohaja novo blago.

V nadeji, da me bo slavno občinstvo počeščalo z obilnimi obiski, beleži spoštovanjem

F. Dobauschek,

trgovec z manufakturnim blagom. Via Barriera vecchia 27 v Trstu.

Se govori Slovenski!

Proti malokrvnosti Železnato vino

Iekarnarja G. Piccoli v Ljubljani

dvor. založnika Nj. Svetosti papeža,

Ima v sebi

90 krat več železa

kakor druga po reklamni nezasluzno sloveča china-železnata vina, katera čisto nimajo več železa v sebi, kakor vsako ceno namizno vino.

Vsled tega največje jamstvo za izdatnost tega vina pri malokrvnih, nervoznih ali vsled boleznih pri oslablih osebah, kakor tudi še posebno pri bledih, slabotnih in boleha vseh otrocih. Dobiva se v steklenicah po pol litra.

